

העוף המישטרי טורף * הקרב

בין תופיק אלי'חכים לבין יוסוף אידריס

* יגאל תומרקין ב"דבר" על אמנון ברזל

●● המכון לתרגום ספרות עברית בתל-אביב עומד לפרסם בקרוב ביבליוגרפיה רחבה שתקיף יותר מאלף ערכים של תרגומי ספרות עברית לערבית בארצות ערב השונות. בין הפירסומים ביבליוגרפיה זו מצויים גם תרגומים שראו אור בפירסומים רשמיים של אשף. עורך ומלקט הביבליוגרפיה הוא **אמנון ציבון**.

●● במסגרת המסע לקיצוץ התקציב של מישטרת ישראל, הזמינה מישטרת ירושלים, את שני האמנים העולים והמאוד בינוניים, **כויכאיל גרובמן** ו**שמואל אקרמן** לצייר ציור ענקי על קיר המישטרה. הציור מכיל שד רוסי דמוי ציפור בעלת כנפיים וציפורניים חדות, בנוסה ציורי גרובמן, בברית-המועצות. עמיתו אקרמן הוסיף לעוף דורסני זה עוד ציפור, בעלת כנפיים רבות ●● מחזהו של **הנף לון** יעקובי וליינטאל זכה באחד הפרסים הראשונים בפסטיבל התיאטרון של אוינבורו, הנחשב לאחד הפסטיבלים החשובים שבעולם התיאטרון ●● הספרים בשירות הוד מלכותו של **לוי שחר** ועשהאל של **אהרון מגד** עומדים לראות אור בתרגום לאנגלית בארצות-הברית ●● שניים מבכירי הסופרים של מצרים, **תופיק אל-חכים** ו**יוסף אידריס**, אוזנים באחרונה בעט סופרים כדי להטיח גידופים איש ברעהו. הסיבה לסיכסוך בין השניים: הזמנתו של הסופר אידריס להשתתף בוועידה של אוגוסט. אל-חכים, המכהן כיו"ר אגודת הסופרים המצריים (מישרה מקבילה למישרתו של ישראל **כוחן האלמוני** בישראל) תקף את עמיתו, על "שניצל את הזמנה לפירסומת אישית..." תגובתו של אידריס היתה, כי לא התכוון לעשות "הון אישי". שני הסופרים הפכו את הסיכסוך שביניהם לנחלת הכלל, כאשר ניהלו חילופי איגרות הריפות מעל דפי המוסף הספרותי של היומון המצרי אל-אבאר ●● לפני שבועיים מת בבית-החולים של באול, שווייץ, אוטו פראנק (91), אביה של **אנה פראנק**, הנערה היהודיה שנרצחה בידי הנאצים ואשר יומנה תורגם ל-50 לשונות. יומנה של אנה פראנק זכה לשתי גרסות מומחזות. האחת, זו שהוצגה, והשנייה, פרייעט של הסופר המתגורר בישראל **מאיר לוי**, שלא הועלתה על קרשי הבמה בגלל התנגדותו של האב ●● הסופרת והמשוררת הגרמניה החשובה **ברייטה וולף** זכתה בפרס הספרותי החשוב ביותר של מערב-גרמניה "פרס בוכנר" ●● הכבוד האבוד של חתן פרס נובל לספרות, **היינריך בל**, הושב לו לאחר מאבק מישפטי שנמשך יותר משש שנים. העילה למאבק היתה שידור שידור הפרשן השמרן של רדיו ברלין, **מתיאס וולדן**, שציטט שלא כהלכה דברים של היינריך בל. לאחר מאבק מישפטי, שהגיע אל בית-הדין המישפטי העליון של הריפובליקה הפדרלית, ניקבע כמפורש: "ציטטה לא מדויקת אינה מכוסה על-ידי העיקרון של חופש-הביטוי. המעגן בחוקה הגרמנית" ●● השמעה מדהימה על מבקר האמנות לשעבר ו"אוצר" אמנות מטעם עצמו בהוות, **אמנון ברזל**, השמיע אמנון **יגאל תומרקין** ברשימה בדבר: "כל אותם רעיונות חבטים ששיעממו אותנו מלפני תריסר שנים בגולה, אחם מורחים על הגליל היפה רק בשביל לספק עוד 'אגורטרים' לאוצר הברזל. אמנון, פויה! ברזל-הקוסם דמוי הניקית. שהיה יועץ עיריית תל-אביב להצבת פסלה של פסלת המרפקים, הגברת מול היים". זה קרה לא מזמן. אחר הפך להיות שופרו של **(רני) קרואן** לענייני שלום ולא הוציא שנה וכבר היה לסרטורו של **(מנשה) קרישמן** בענייני מרעה וכבשים. אוואנגארד מגורו וצרוף, אם אלה הם מליצי היושר לאמנות-ישראל שם בצפון, בתל-חי, איך באמת אמר **יוסף פרוימן** ב"דבר": "יוב...". ●●

מייצג כמה מהתהליכים שהשפיעו רבות על השירה הארצישראלית והישראלית. חסרונן של המחקר בכך שהוא אינו מגיע "עד ימינו", כך שהקורא אינו מגלה השפעות זרות וחזקות מעבר למותר, בכמה משיריהם של המשוררים בני הארבעים מינוס, שנתפרסמו בשנים האחרונות.

הרשימה חלים 'שלא תכאן ולא מעכשיו' הינם חלק מתוך ספר בכתובים של **מר בועז ערפלי**, העוסק בשירת עמיהי. הוא חוסא למשורר וחוטא לא פחות למדע-הספרות, בהיותו חסר-חושים ללהש האמיתי של המשורר ושל השירה. מאמרו של ערפלי, שהוא חלק מעבודת דוקטוראט באוניברסיטת תל-אביב, היא קטע ממיתר קפה של כמה מאנשי הקאמפוס האוניברסיטאי על שירת עמיהי; מיתקפה ששור-שיה אינם אקדמים, אינם שיריים, ואינם "סובלים" מהגינות אקדמית. קראתי את הדוקטוראט של ערפלי, וגיליתי שחוקר זה לוקה בהוסר רגישות מינימאלית לגור שא עבודתו ולשירת המשורר שבו עסק. רשימתו זו, כרשימות קודמות שלו על



אורי צבי גרינברג כתב או לא כתב

שירת עמיהי, סובלות מגודש של תיאורי יות של תורת הספרות וממעט הבנה של השיר כמשמעו. מעשה המוליך לסירובול הפרשנות לכדי כשל בהבנת היצירה. כמה מצער לקרוא חוקרים המקדישים שנות מחקר לנושא שהם עצמם אינם אהבים אותו. מתוך מגיעים השמורים עימם, הם נטפלים ליוצרים מעולים וניזונים מדמם היצירתי, כמעשה שעשה בועז ערפלי לשירת עמיהי.

רשימה מרתקת היא רשימתו של **דן בן-עמוס** (ולא אמוץ, כפי שטעה אחד המבקרים) תחת הכותרת ברנד ועגנון: שני סופרים ויחסם לפולקלור. הרשימה מציגה היבט מקורי יחסי של יצירותיהם של שני הסופרים. מר בן-עמוס ערך מיון מעניין ומרתק למדי של מרכיבים פולקי-לוריסטים רבים, השזורים בעבודותיהם של שני סופרים ענקיים אלה.

רשימה מפתיעה היא הרשימה ראשית התיאטרון העברי בארץ-ישראל - ניתוח הרפורטאר של השנים 1980-1914. זו מגלה עולם כמעט בלתי-ידוע של תיאטרון וניסיונות תיאטרון שהתרחשו בארץ. בימים שקדמו למלחמת-העולם הראשונה. רשימה זו של **פרדו רוקם** היא בבחינת תגלית, המוציאה מן האלמוניות פרק מר תק של ראשית העשייה התרבותית בארץ. פרק מאלף הוא המאמר יצירתו של אורי צבי גרינברג בידיד בארץ-ישראל ובפני לין בסוף שנות העשרים ובשנות השלו-שים, מאת חוקר ספרות אידיש **חנא שמורוק** החושף צד מאוד בלתי ידוע ביצירתו של גרינברג. נושא המאמר סותר את הכתוב בלכסיקון הספרות העברית בדורות האחרונים, הטוען כי אצ"ג "עלה ארצה ב-1924 (...). בארץ חזר לעב-רית ולא שב עוד ליירש עד למחצית השניה של שנות המישפטי, דבר שאינו נכון. איש הרדיו **שמואל הופרט** כותב על בחינת הגלות ומורשתה בשירתו

של האוהבים בני כל הזמנים. סיפור העתיד למצוא לו קהל עצום ורב" הרי אין זה סיפור "המשקף את רחשי ליבם של האוהבים בני כל הזמנים" וספק אם הסיפור עתיד למצוא לעצמו "קהל עצום ורב".

כתבי-עת

הספרות

חוברת 29 של כתבי-עת למדע הספרות הספרות * אינה נופלת מקודמותיה, והיא בוחנת וסוקרת עמדות וזוויות-ראייה שור-נות של הספרות העולמית והספרות הישראליה. הפרופסור **גרשון שקד** מגדיר את מאמרו ציפיות ומימושן **כ"ניסיון לתיאור סינכרוני רב ציטוטים, חסר קונספציה מרכזית, המגמד את הסיפור העברית בארץ-ישראל. מאמרו/הרצאתו של שקד היא דוגמה מחרידה של איבוד הטעם והרגישות בפיענוח סיפור, גדושה ניסוחים מדעיים ואקדמיים.**

לעומת מאמרו/הרצאתו של שקד, הבולט ביושב ובעומס הציטוטים, הרי שרשימתה של **זוהר שביט** על התפתחותם של החיים הספרותיים בארץ-ישראל מלאת חיוניות ויכולת תיאורית רבה, עד שמת-



יהודה עמיחי נטפלים ליוצרים מעולים וניזונים מדמם

עורר הרושם, שהבנתה של הגב' שביט בתהליכים של הספרות הארצישראלית עולה עשרת מונים על הבנתו של שקד. גם ניספחיה של שביט, הכוללים את השיר יעוורים של **אברהם שלונסקי** ("מאור קובנר המגורף עד יוספ-חיים טרוף הפחד / אחת הדרך המפורלת בין כרמי עמיחי"), הם הוכחה נוספת להבנתה את הנושא.

דבריו של **מנחם ברין** נקראו על עמיי-דתו של ברנד בפני קוראיו הם מעולים ומציגים מיכלול של היבטים עקרוניים על הספרות הארצישראלית. אין ספק שברין הוא בעל רגישות לכמה מהדברי-רים אותם ייצג ברנד בכתבתו.

רשימתה של **זיווה בן-פורת**, הופעת יפת באוהל שם, מביאה מיכלול של רמיי-זות והתייחסויות לטכסטים בשירה העברית, משלונסקי ועד ימינו, המשפיעים בסמלים הלכותיים מתוך הספרות האירופית. מחקרה של בן-פורת הוא ענייני,

* הספרות, בעריכת איתמר אבן-זוהר, מרכז מערכת: גדעון טורי, חברי המערכת: בנימין הרשובסקי ומנחם פרי, הוצאה לאור של אוניברסיטת תל-אביב, 161 עמודים.

קיסלוג, תמה למראה הסטודנטים שאינם יודעים מה לעשות, וכיצד למצוא ולאתר את מבוקשם בין הקטלוגים הרבים. בעוד שמקצוע זה נלמד במרבית מדינות התרבות כמקצוע חובה (ההנחה היא שאיתור מקורות מידע הוא יתרון שאין דומה לו בעולם המודרני), הרי שמערכת החינוך בישראל עדיין מעדיפה על פניו את שיעורי החקלאות.

בימים אלה ראה אור בהוצאת מרכז ההדרכה לטפריות ציבורית ספר מקצועי מאת **אליה סטנצ'יו**: הקורא הקריאה והספריה.

הקורא הקריאה והספריה מציג את בחיי-נת הקריאה במרוצת הזמן, בעיות של תהליך הקריאה, מהירויות הקריאה, קשיים וליקויים בקריאה ועוד. חלקו השני של הספר מתייחס למתח צרכני הקריאה. הפרק השלישי, שהוא החשוב מכולם, עוסק בספריה. הוא מפרט את חשיבות מרכיבי הספריה, תולדותיהם, תהליך הי-קיסלוג, סדרים, שיחזורים ועוד.

אין ספק שספר זה הוא בבחינת התחלה של פיתוח וטיפוח הצד המיקצועי של הקורא, הקריאה והספריה. התוצאות עשויות לשפר ולהועיל, לכל מי שנוקט ל-ספריות.

* אליה סטנצ'יו - הקורא הקריאה והספריה; הוצאת מרכז ההדרכה לטפריות ציבוריות, בשיחוף פעולה עם בית-הספר לטפרנות ולמארכיונאות, האוניברסיטה העברית ירושלים; 203 עמודים (כרי-כה קשה).

הארץ-ישראלית של אורי צבי גרינברג (תרפ"ד-תש"ה).

ביטוי עברי קדום שב ועולה מתוך מאמרו של **יאיר זקוביץ ואביגדור שניאן** ותפול מעל הגמל (בראשית כ"ד, 64). הכוונה לביטוי "מוכת עץ", שהוא ביטוי מישפטי-טכני המכוון לנערה ש-איבדה את בתוליה בתאונה והרהי נישאת כשבתוליה אינם עמה. שני החוקרים ברי-חנים את משמעותן של הפרשנויות והי-מסורות הסיפוריות לפסוק, **ותשא ריבקה את עיניה ותרא את יצחק ותפול מעל הגמל**. מאמרו של **מאיר שטרנבג**, בן האמת לכל האמת בסיפור המקראי - נקודת התצפית ועיצוב חיי הנפש בחזירה טיכומית ובחונולוג הפנימי, בוחן את הסיפור המקראי בכלים של הספרות המודרנית, זהו מאמר מרתק, בעל ראייה חדשה של כמה מפרקי ספר הספרים.

לסיכום, חוברת זו של הספרות היא מן המעולות שפורסמו עד כה, ולו רק בשל ההתמקדות באות העברית וביצירה העברית.

מידע

הספריה

כל מי שמסתובב באולמות הספריה הלאומית בירושלים, ובעיקר במחלקת הי-